

Vejledning om gymnasiale prøver i sommerterminen 2021 og afsluttende standpunktskarakterer.

Denne vejledning knytter sig til bekendtgørelse nr. 514 af 24. marts 2021 om aflysning af prøver og andre midlertidige foranstaltninger i sommerterminen 2021 i de gymnasiale uddannelser og gymnasiale fag i eux-forløb som led i forebyggelsen og afhjælpningen i forbindelse med covid-19 (gymnasienødprøvebekendtgørelsen).

Mundtlige prøver i sommerterminen 2021

Eleverne på de gymnasiale uddannelser og i gymnasiale fag i eux-forløb har i længere perioder af deres skoletid haft nødundervisning. Selvom nødundervisningen i videst muligt omfang skal erstatte den almindelige undervisning, så er der også oplagte udfordringer. Det gælder særligt i fag med eksperimentelt arbejde og med praktisk dimension, men det kan også gøre sig gældende i andre fag.

Et undervisningsforløb er ikke automatisk uegnet til at indgå i prøvegrundlaget ved en mundtlig prøve, fordi det helt eller delvist er gennemført som nødundervisning. Men omfang og karakter af nødundervisning kan have betydning for indholdet ved de mundtlige prøver. Det kan også have betydning for udformning af prøverne, hvis kernestoffet er prioriteret på bekostning af supplerende stof.

De mundtlige prøver i sommeren 2021 skal - med udgangspunkt i læreplanen for det enkelte fag – gennemføres på en sådan måde, at der tages højde for, at der kan være elementer i faget, som eleven ikke har gennemgået, eller hvor undervisningen har været utilstrækkelig.

Prøvegrundlag

Eksaminator skal sikre sig, at de prøvematerialer (prøvespørgsmål), der bygger på forløb, hvor undervisningen helt eller delvist er gennemført som nødundervisning, gør eksaminanden i stand til at demonstrere udtømmende opfyldelse af fagets mål i det eller de faglige mål, der afprøves

i. Hvis eksaminator vurderer, at dette ikke kan lade sig gøre, bør eksaminator udelade prøvematerialer, som ellers normalt ville skulle indgå ift. at leve op til den konkrete læreplans krav til materialer eller spørgsmål til prøven. Der kan fx være tale om at lempe på krav i et fags læreplan om, at der skal stilles spørgsmål i bestemte undervisningsforløb.

I nogle læreplaner giver kravene til prøvematerialerne et vist manøvrerum, hvorfor der ikke nødvendigvis vil være behov for at se bort fra læreplanens krav. Det kan fx være med en formulering om, at prøvematerialerne tilsammen i al væsentlighed skal dække de faglige mål og de gennemførte forløb. Heri er således i forvejen et råderum til at udelade visse dele af det gennemgåede stof.

Udeladelse af prøvematerialer til en mundtlig prøve

Det skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen, hvilke temaer, emner eller forløb, der evt. er udeladt af prøvegrundlaget, og som eksaminator og censor dermed ikke kan afprøve eleverne eller kursisterne i ved prøven. Udeladelse af dele af undervisningen fra prøvegrundlaget, som vil indebære en fravigelse af læreplanens krav, skal godkendes af institutionens leder.

I bilag 1 er der angivet eksempler på situationer i de enkelte fag, hvor det er muligt at fravige læreplanens krav til prøvegrundlaget pga. nødundervisningen og hensynet til, at prøvematerialer skal give alle eksaminander en principiel mulighed for at demonstrere udtømmende opfyldelse af fagets mål i det eller de faglige mål, der afprøves ved det givne prøvemateriale.

Bedømmelseskriterier ved prøven

Justeringsmulighederne vedrører eksamensspørgsmålene og ikke en prøves bedømmelseskriterier eller form. Fx kan en eksaminator ikke udelade dele af en prøve, der omhandler en praktisk dimension i et fag, således at eleverne kun eksamineres i teoretisk stof, hvis der i bedømmelseskriterierne eksplicit er nævnt en praktisk dimension. I det tilfælde kan det være nødvendigt at aflyse prøven, jf. nedenfor.

Dialog mellem eksaminator og censor

I de tilfælde, hvor det er nødvendigt at se bort fra dele af læreplanens krav til prøvematerialer, skal censor ved at læse undervisningsbeskrivelsen og de fremsendte prøvematerialer eksplicit kunne orientere sig herom. Det vil være naturligt, at der er en dialog mellem eksaminator og censor om udeladte prøvematerialer og dettes forventelige betydning for afprøvningen af de faglige mål med henblik på at sikre elevernes mulighed for at demonstrere udtømmende opfyldelse af de faglige mål. Ligeledes vil dialog om evt. nedprioriteret supplerende stof kunne finde sted.

Aflysning af prøver med praktisk dimension

Nogle fag har haft helt særlige udfordringer i forbindelse med afvikling af nødundervisningen som virtuel undervisning. Det gælder fag med praktisk dimension, herunder fx eksperimentelt arbejde i naturvidenskabelige fag. Opmærksomheden henledes på, at det i den aktuelle situation frem mod sommerterminen 2021 er muligt at anvende virtuelle eksperimenter som erstatning for det eksperimentelle arbejde i laboratorier eller lignende, selvom dette normalt ikke anses for at leve op til kravene i fagets læreplan.

En prøve aflyses lokalt, hvis institutionens leder konkret vurderer, at enkelte elever eller grupper af elever (fx en klasse) som følge af nødundervisningen i et fag har et fagligt efterslæb, der ikke kan indhentes inden det planlagte prøvetidspunkt. Der kan også være tale om aflysning, når det ikke er muligt at gennemføre de dele af læreplanen, som har direkte indvirkning på afholdelse af prøven, fx udarbejdelse af et eksamensprojekt eller lignende.

Hvis en prøve aflyses, skal eleven eller kursisten hvis muligt aflægge prøve i et andet fag, der fastlægges ud fra prøvfagsudtrækket. Dette gælder dog ikke, hvis en prøve aflyses efter prøveplanens offentliggørelse for eleven eller kursisten.

Når en prøve aflyses, ophøjes elevens standpunktskarakter til prøvekarakter, eller der gives ekstraordinært en afsluttende standpunktskarakter (hf mv.).

Afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer

Såfremt en prøve aflyses, skal eleven eller kursisten i stedet have ophøjet den afsluttende standpunktskarakter til prøvekarakter. En afsluttende standpunktskarakter er en helhedsvurdering af elevens eller kursistens opfyldelse af de faglige mål i faget, jf. nedenfor.

Htx, stx, btx og eux

I de treårige gymnasiale uddannelser og i gymnasiale fag i eux-forløb gives der også normalt standpunktskarakterer. Det er den afsluttende standpunktskarakter (årskarakteren), der i tilfælde af en prøveaflysning ophøjes til prøvekarakter. Her gælder der de samme rammer for afgivelse af standpunktskarakterer i den aktuelle situation som normalt. Det vil sige, at karaktererne skal afgives i henhold til bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser, bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse samt læreplanerne i de enkelte fag.

En afsluttende standpunktskarakter gives ud fra en helhedsvurdering på baggrund af underviserens kendskab til elevens faglige niveau i den daglige undervisning, herunder nødundervisningen. Den afsluttende standpunktskarakter gives i øvrigt efter de almindelige regler herom, herunder at den afsluttende standpunktskarakter udtrykker, i hvilken grad eleven

lever op til de faglige mål i det enkelte fag. Det skal i den forbindelse bemærkes, at en afsluttende standpunktskarakter ikke alene kan basere sig på en test, prøve, samtale eller lignende.

Hf, hf-enkeltfag og gymnasial supplerings (GSK, SOF og GIF).

På hf, hf-enkeltfag og gymnasial supplerings (GSK, SOF og GIF) gives normalt ikke standpunktskarakterer, og der vil således helt ekstraordinært skulle gives en afsluttende standpunktskarakter i fag – eller dele af fag (mundtlig eller skriftlig) – hvor prøven er aflyst. Reglerne herfor følger af § 20 i gymnasienødprøvebekendtgørelsen.

Det fremgår af § 20, stk. 2, i gymnasienødprøvebekendtgørelsen, at en afsluttende standpunktskarakter skal udtrykke graden af elevens eller kursistens opfyldelse af de faglige mål i den relevante læreplan. Den afsluttende standpunktskarakter gives ud fra en helhedsvurdering på baggrund af underviserens kendskab til elevens eller kursistens faglige niveau i den daglige undervisning, herunder nødundervisningen. I helhedsvurderingen kan en individuel faglig vurderingssamtale med eleven eller kursisten indgå, men en sådan samtale kan ikke alene udgøre bedømmelsesgrundlaget. Ligeledes kan en test eller prøve ikke alene udgøre bedømmelsesgrundlaget for en afsluttende standpunktskarakter.

Afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer vil formentlig udgøre en større udfordring på hf-uddannelsen, hf-enkeltfag og gymnasial supplerings end på de øvrige gymnasiale uddannelser, da standpunktskarakterer som nævnt ikke normalt er en del af den løbende og afsluttende evaluering på disse uddannelser m.v. Eleverne og kursisterne har således ikke haft en forventning om, at de skulle vurderes med en afsluttende standpunktskarakter på grundlag af undervisningen i løbet af året, men derimod om at deres faglige niveau skulle bedømmes ved prøve. Ligeledes er lærernes tilrettelæggelse af undervisningen i vidt omfang foretaget under forudsætning af, at der ikke afgives standpunktskarakterer. Dette vil formentlig særligt give udfordringer i forhold til afgivelse af mundtlige standpunktskarakterer, hvorimod grundlaget for evt. skriftlige standpunktskarakterer formentlig er tydeligere i form af elevernes løbende, skriftlige arbejde, herunder afleveringer, tests og projekter. I det lys er det vigtigt at være opmærksom på, at standpunktskarakteren, jf. ovenfor, skal være udtryk for en helhedsvurdering af elevens eller kursistens opfyldelse af de faglige mål i faget. Det vil bl.a. sige, at karakteren udtrykker den pågældendes faglige niveau i faget og ikke er et udtryk for fx studieaktivitet.

Det er en mulighed, men ikke et krav, at afvikle en individuel faglig vurderingssamtale for elever og kursister, før afgivelse af en afsluttende standpunktskarakter.

Individuel faglig vurderingssamtale

Formålet med en individuel faglig vurderingssamtale er dels at give læreren et mere solidt grundlag at vurdere elevens eller kursistens faglige standpunkt på, dels at give eleven eller kursisten tid og mulighed for at demonstrere sit faglige niveau.

Der bør ikke gives en særskilt bedømmelse af vurderingssamtalen, da den alene indgår i en helhedsvurdering i forbindelse med afgivelsen af den afsluttende standpunktskarakter. Det anbefales, at samtalen har en længde, der giver eleven eller kursisten mulighed for at vise sit faglige niveau og mulighed for at komme fagligt i dybden med stoffet. Samtalens længde kan evt. differentieres, således at der gives længere tid til fag på højere niveauer. Da det ikke er hensigten med samtalen, at den skal være en erstatning for en prøve i faget, bør samtalen forme sig som en dialog mellem læreren og eleven eller kursisten om relevant fagligt stof, der er gennemgået eller gennemgås i undervisningen. Før samtalerne afholdes i det enkelte fag, skal eleverne eller kursisterne derfor informeres om det generelle grundlag for afgivelse af standpunktskarakterer, herunder de faglige mål i det aktuelle fag, ligesom de skal informeres om samtaleens rammer og indhold.

Særlige udfordringer ift. karaktergivning i fag med praktisk dimension

I den aktuelle situation kan afgivelse af afsluttende standpunktskarakter rumme særlige udfordringer i nogle fag, såfremt der har været tale om længerevarende nødundervisning. Det kan dreje sig om fag, der har en praktisk dimension, som udgør en væsentlig del af faget, fx naturvidenskabelige fag, tekniske fag, kunstneriske fag og idræt. Der kan muligvis have være længere perioder, hvor eleven/kursisten ikke har haft mulighed for at demonstrere et fagligt niveau i de dele af faget, eller hvor undervisningen har haft en atypisk progression pga. omplacering af undervisning.

Det vil i det tilfælde være vigtigt at anlægge et lidt bredere fokus i den helhedsvurdering af målopfyldelsen, der ligger til grund for den afsluttende standpunktskarakter, end normalt, så det ikke kommer eleven/kursisten til skade, at praktiske dele af undervisningen ikke har kunnet gennemføres normalt. Fx vil der kunne lægges vægt på elevernes faglige præstationer ifm. relevante, tidligere afviklede forløb, hvor eleverne i højere grad har haft mulighed for at opfylde de faglige mål inden for de praktiske dele af faget.

Bilag 1

Her fremgår eksempler på situationer i de enkelte fag, hvor læreplanens krav til prøvegrundlaget kan fraviges pga. nødundervisningen og hensynet til, at prøvematerialer skal give alle eksaminander en principiel mulighed for at demonstrere udtømmende opfyldelse af fagets mål i det eller de faglige mål, der afprøves ved det givne prøvemateriale.

Prøveform	Tilpasning af prøve	Fag
Prøve, hvor eleven trækker et blandt flere spørgsmål, der er grundlag for eksaminationen	<p>Prøvespørgsmålene/-materialerne kan tilpasses ved, i det omfang det vurderes nødvendigt, at udelade temaer/emner/forløb, der er gennemført som nødundervisning.</p> <p>I prøver, hvor der i læreplanen er fastlagt et bestemt antal forløb/emner, alle forløb eller bestemte forløb, der skal stilles spørgsmål i, kan dette reduceres eller justeres.</p> <p>Tilsvarende kan antallet af gange, det samme prøvemateriale må genanvendes, øges eller justeres, hvis dette er fastlagt i læreplanen. Dog således at det samme prøvemateriale højst kan gå igen fem gange.</p> <p>Eksaminator skal sørge for, at de mundtlige eksamensspørgsmål så vidt muligt dækker de faglige mål og kernestoffet.</p> <p>De temaer/emner/forløb, der udelades af prøvegrundlaget, skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen.</p>	Afsætning Arabisk Astronomi Biologi Bioteknologi Dansk Dansk som andetsprog (hf-e) Dansk som andetsprog (GIF) Engelsk Erhvervsjura C Erhvervsøkonomi C Filosofi Finansiering Fransk Græsk Historie Informatik C Innovation Italiensk Japansk Kinesisk Kulturforståelse Latin Markedskommunikation Matematik A Oldtidskundskab Psykologi Religion Retorik C Russisk Samfundsfag Spansk Statistik Tyrkisk Tysk Virksomhedsøkonomi

<p>Projektprøver, hvor eleven udarbejder et projekt eller tilsvarende inden prøven, der er udgangspunkt for eksaminationen.</p>	<p>Eleven kan i udarbejdelsen af projektet undlade at inddrage de emner/forløb, der er gennemført som nødundervisning.</p> <p>Hvis der i læreplanen er krav om, at der – efter præsentationen af og samtale om projektet – skal stilles spørgsmål i andre gennemførte temaer/emner/forløb, kan temaer/emner/forløb gennemført som nødundervisning om nødvendigt udelades.</p> <p>Det skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen, hvilke temaer/emner/forløb der udelades af prøvegrundlaget.</p>	<p>Erhvervs-case Erhvervsjura B Idéhistorie B Informatik B International teknologi og kultur C International økonomi It A Organisation C Programmering</p>
<p>Prøver med praktisk dimension</p>	<p>Eventuelt gennemførte virtuelle eksperimenter eller produkter kan inddrages i sammenhænge, hvor det giver mening, hvis det ikke har været muligt at udføre eksperimenter eller udarbejde produkter med fysisk fremmøde.</p> <p>I det omfang, at muligheder for tilpasning af prøven beskrevet i denne vejledning ikke i tilstrækkeligt omfang kan kompensere for et evt. fagligt efterslæb, eller hvis nødundervisningen ikke har givet tilstrækkelig mulighed for at udøve fagets praksisdel, herunder planlægge og udforme evt. produkter til den mundtlige prøve, som læreplanen foreskriver, er det muligt for skolens leder at aflyse en prøve med praktisk dimension.</p>	<p>Billedkunst Dans Design Design og arkitektur Dramatik Fysik Geografi Geovidenskab Idræt Kemi Kommunikation og IT Materialeteknologi Mediefag Musik Musik og lydproduktion Naturgeografi Statik og styrkelære Teknikfag Teknologi Teknologi C (stx)</p>